

COM'ON
EUROPE

BELA KNJIGA

PARTICIPATIVNEGA
PRORAČUNA V EVROPI

KAZALO

A. CONTEXT4
WHAT IS THIS WHITE PAPER?5
WHAT IS COM'ON EUROPE?5
THE CONTEXT OF THE NETWORK OF EUROPEAN YOUTH CAPITALS.6
Vision, philosophy.6
Mission.7
Objectives.7
B. RATIONALE.8
WHY IS THIS WHITE PAPER TAKING BIRTH?9
The role of youth in urban development9
The context of urban level thematic youth programmes: the case of the European Youth Capital title9
The context of youth friendly cities in Europe	10
WHAT IS PARTICIPATORY BUDGETING?	11
General definition	11
History of participatory budgeting	12
WHAT ARE THE MAIN DIFFERENCES IN PARTICIPATORY BUDGETING (PB) IN GENERAL AND PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH (PBY)?	12
C. VISION AND VALUE PROPOSITION FOR EUROPE.	14
WHAT IS THE VALUE PROPOSITION OFFERED TO EUROPEAN CITIES?	15
WHAT IS THE VALUE PROPOSITION OFFERED TO THE EUROPEAN UNION AND EUROPE IN GENERAL?	15
WHAT IS THE VALUE PROPOSITION OFFERED TO MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION, EEA AND PARTNER COUNTRIES?	15
WHAT IS THE VALUE PROPOSITION OFFERED TO THE WORLD?	16
D. THE PRACTICE OF CREATING AND DEVELOPING PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH MECHANISMS.	17
WHY ESPECIALLY LOCAL?	18
SYNCHRONISING PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH WITH EXISTING STRATEGIC FRAMEWORKS AND OTHER URBAN PROCESSES	18
WHEN SHOULD A PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH BE LAUNCHED?	19

WHO ARE THE LOCAL ACTORS OF A PARTICIPATORY BUDGETING PROCESS FOR YOUTH? WHAT ARE OTHER CORE ELEMENTS? . . .	19
Three key actors: financial supporters, initiators and decision makers. . . .	19
Fourth key core element: the mechanism of the PBY itself	20
Financial sources of a participatory budgeting process for young people. . .	20
Initiators and initiatives becoming part of a PBY process	20
The process' decision makers	21
Geographic area	22
Governing body.	22
The Municipality	22
The youth NGO sector	23
Facilitators (or mentors)	23
Media and social media	23
Other catalysts in a PBY process	24
THE PROJECT CYCLE MANAGEMENT OF A PARTICIPATORY BUDGETING IN GENEGAL AND OF A PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH.	24
Preparatory measures: creating the framework	24
Implementing the PBY process: selecting initiatives	25
Monitoring the implementation of initiatives	26
Principle of equal access.	26
Communication	27
Critical success factors of a PBY	27
HOW MUCH DOES A PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH COST?	29
Who can fund a participatory budgeting process for youth?	29
What is the ideal size of a PBY process?	29
What other financial management aspects should be considered?	29
Direct or indirect funding for initiatives?	30
E. WHAT IMPACT CAN PARTICIPATORY BUDGETING FOR YOUTH BRING FOR EUROPE?	31
IMPACT AT LOCAL LEVEL	32
IMPACT ON REGIONAL/NATIONAL LEVEL	34
IMPACT ON EUROPEAN LEVEL	35
IMPACT ON GLOBAL LEVEL	35
F. VAŠ NAČRT ZA PARTICIPATIVNI PRORAČUN ZA MLADE V VAŠEM MESTU	36

A. KONTEKST

KAJ JE TA BELA KNJIGA?

Bela knjiga je temeljni dokument ali vodnik, ki bralce natančno informira o kompleksnem vprašanju in predstavi izdajateljevo filozofijo v odnosu do tega vprašanja. Njen namen je bralcu pomagati razumeti vprašanje, rešiti težavo ali sprejeti odločitev.

Bela knjiga participativnega proračuna za mlade v Evropi je dokument, ki zastavlja okvirje in je nastala v kontekstu iniciative in strateškega podviga, imenovanega 'COM'ON Europe - Evropska platforma participativnega proračuna za mlade'.

KAJ JE COM'ON EUROPE?

NAMEN COM'ON EUROPE je ustvariti odprtokodni okvir za evropska mesta z namenom podpore pri implementaciji procesov participativnih proračunov, ki specifično nagovarjajo mlade ljudi. Nagovarjajo jih ne le kot ustvarjalce in iniciatorje, temveč tudi kot odločevalce. COM'ON Europe si prizadeva za vzpostavitev platforme sodelovanja med mesti, ki participativni proračun že prakticirajo, to želijo ali ga nameravajo prakticirati v prihodnosti. Projekt si prizadeva za doseg te ciljev do junija 2019.

SPLOŠNI CILJ COM'ON EUROPE je prispevati k izboljšanju politične participacije mladih v lokalnem življenju skozi mehanizme participativnih proračunov na lokalni ravni. Projekt bo prispeval h kreativnosti, družabnosti, podjetnosti in izgradnji skupnosti na način, da bo zagotavljal varen prostor za sodelovanje posameznikov in neformalnih skupin in njihove iniciative povezoval z viri financiranja, medtem ko bo moč odločanja o podpori za uresničitev iniciativ prenesel na stran skupnosti same.

Specifični cilji so:

- 01: ustvariti jasen splošni okvir za razvoj politik za zvišanje politične participacije mladih skozi procese participativnih proračunov, posebej namenjenih mladim v urbanih skupnostih, temelječ na teoriji in praksi, ki povezuje evropske politike z implementacijo na lokalni ravni, medtem ko lokalne izkušnje prenaša na evropsko (LOKALNO-EVROPSKO),
- 02: ponuditi participativna urbana okolja za mlade in javne institucije, ki temeljijo na zaupanju, asistenci in dostopnosti ter na aktivnem prispevku civilne družbe (ODLOČEVANJE, GLASOVANJE). Pristopiti k mladim in njihovi kreativnosti omogočiti prispevek k urbani kvaliteti življenja v mestih (IDEJA, INICIATIVA).
- 03: drugim mestom omogočiti posvojitve podobnih participativnih procesov in konsolidirati sodelovanja evropskih mest (še posebej mest v Mreži Evropskih prestolnic mladih) na področju participacije mladih skozi vzpostavitev Evropske platforme participativnih proračunov za mlade, sestavljene iz Evropskega centra za participacijo mladih, Evropskega registra za participacijo mladih ter odprtokodne metodologije in zbira orodij (MREŽA, OKVIR).

B. UTEMELJITEV

ZAKAJ SE ROJEVA TA BELA KNJIGA?

Ta Bela knjiga o participativnem proračunu za mlade se rojeva v kontekstu nekaterih faktorjev, ki podčrtujejo njeno relevantnost v današnjem času. Med njimi so vloga mladih v urbanem razvoju, kontekst tematskih mladinskih programov na urbani ravni in koncept mladim prijaznih mest v Evropi.

VLOGA MLADIH V URBANEM RAZVOJU

Evropska mesta se soočajo z nenehnim izzivom njihove prihodnosti in dinamik, ki so jim prebivalci priča. V primerjavi z ekonomskim razvojem državljani višje cenijo kvaliteto življenja v mestih, kar vključuje več faktorjev, kot samo materialno preskrbljenost. Teme, kot so pametna mesta, zelena mesta, onesnaženje, občutek varnosti, regionalna in globalna povezanost zaokrožujejo splošni občutek visoke kvalitete življenja za prebivalce mest. Mladi kot posebna starostna kategorija se vedejo drugače, mesta prostorijo drugače, njihove potrebe pa se vselej oblikujejo na drugačne načine kot potrebe drugih starostnih skupin.

Nadalje ta starostna skupina najhitreje posvoji nove tehnologije. Zato mladi postajajo vedno bolj povezani z digitalizacijo in validacija tehnoloških inovacij prihaja ravno od te generacije. Če, nenazadnje, temu dodamo aspekt socialnih inovacij, lahko zaključimo, da lahko vsaka izboljšava v tovrstnih procesih, tehnoloških ali ne, s sabo prinese širok učinek na ravni celotnega urbanega socialnega ekosistema.

Vse to generira širok učinek na vse aspekte urbanega življenja in razvoja. Potrebe mladih in rešitve zanje naj ne bodo reflektirane le v mladinskih strategijah, ki so temu posvečene, ali poglavjih o mladih v splošnih strategijah, temveč bi morale biti presečni horizontalni aspekt vsakega nadaljnjega razvoja. Načrtovanje in oblikovanje dolgoročne vizije mesta je lahko naslovljeno le skozi porajanje novih generacij, saj bodo le-te jedro vizije, ki dobiva oblike in prakse v sledečih 20-30 letih. Brez tega vizija ne bo realistična.

KONTEKST TEMATSKIH MLADINSKIH PROGRAMOV NA URBANI RAVNI: PRIMER NAZIVA EVROPSKA PRESTOLNICA MLADIH

Medtem ko doživljajo prepород, različne vrste nazivov Evropskih prestolnic za mesta odgovarjajo na osnovno potrebo: certificiranje prizadevanj na specifičnem področju s splošnim učinkom na urbani ravni. Ob najbolj prepoznavnem nazivu Evropske prestolnice kulture so se drugi nazivi, kot so Evropska prestolnica športa, Evropsko mesto športa, Evropska zelena prestolnica in drugi, ki naslavljajo različne inovacije, porodili še posebej v 21. stoletju z namenom stimulirati mesta

..... k fokusom z evropsko dodano vrednostjo na določenih področjih.

..... Tako je tudi z nazivom Evropske prestolnice mladih. Nastal leta 2009, le 10 let pred rojstvom te Bele knjige, je ta naziv zagotovil širok razpon letnih tematskih mladinskih programov v različnih delih Evrope in naslovil široko paleto tem, ki so vse na tak ali drugačen način povezane z mladimi. Medtem ko so programi fokus ohranjali na nekaterih ponavljajočih se temah, kot so participacija mladih, soodločanje v javnem in mladinskem sektorju in zagotavljanju mednarodne znamke za mesta, so bili istočasno zelo specifični za vsako posamezno mesto, ki je naziv pridobilo. Ta raznolikost je vzniknila tudi zaradi različnih in včasih zelo specifičnih izzivov, odvisnih od palete raznolikih faktorjev, s katerimi so se soočala evropska mesta.

..... Mesta, ki so vključena v projekt COM'ON EUROPE – Evropska platforma participativnega proračuna za mlade, so vsa tudi nosilci naziva Evropska prestolnica mladih in so se odločila, naj bodo nekateri aspekti njihovih prizadevanj, kljub njihovim različnim situacijam, standardizirani in razširjeni skozi skupni okvir, metodologijo in zbir orodij za implementacijo.

KONTEKST MLADIM PRIJAZNIH MEST V EVROPI

..... Naziv Evropska prestolnica mladih nagovarja generacijo in ne neke specifične domene, kar ga globoko razlikuje od vseh drugih nazivov. Zato morda naziv in mesta, ki razvijajo letne tematske programe znotraj tega okvirja, nagovarjajo tudi bolj abstraktno vprašanje: dolgoročno vizijo gostiteljskih mest. Izhaja iz premise, da bodo današnji mladi prihodnji voditelji, odločevalci, investitorji, poslovni managerji, NVO aktivisti in mladinski delavci. V splošnem, današnji mladi bodo ustvarjali za družbe prihodnosti.

..... V širši perspektivi torej ne gre le za to, da so mesta za eno leto mladostna in kot takšna prepoznana, temveč tudi za dolgoročna prizadevanja za transformacijo urbanih okolij v takšna, ki odgovarjajo na potrebe mladih ljudi, še posebej v času, ko se odločujejo o ustalitvi za daljši čas. Gre tudi za to, kako mesta postajajo mladim prijazna in katere pogoje je treba izpolniti za uresničitev tega. Strateški podvig organizacije Fundação Bracara Augusta iz Brage, Evropske prestolnice mladih 2012, v katerega je bilo vključenih 6 evropskih partnerskih mest, je pripeljal do oblikovanja znaka kvalitete, imenovanega 100% Youth City. Ta je eden od možnih komplementarnih orodij za mesta, ki investirajo in vlagajo v ustvarjanje mladim prijaznih okolij.

..... A vendar je potrebno vpeljati tudi interakcijo in participatorne procese, da bi dosegli visok nivo občutka lastništva mesta in sosesk s strani njihovih prebivalcev. Tudi s tega stališča mladi ljudje delujejo in živijo družabnost drugače, kot starejše generacije. Zato morajo biti rešitve za doseganje tega občutka raznolike.

Pri tem lahko postanejo procesi participativnega proračuna za mlade še eno uporabno orodje. Razlog za zagon COM'ON Europe in ustvarjanje te Bele knjige je ravno razširitev palete orodij in metod, s katerih uporabo lahko mesta dosežejo mlade ljudi in jih vključijo v soustvarjanje prihodnosti mesta.

KAJ JE PARTICIPATIVNI PRORAČUN?

SPLOŠNA DEFINICIJA

Participativni proračun (PP) je proces demokratične deliberacije in soodločanja ter način participativne demokracije, v katerem navadni ljudje odločajo o prerazporeditvi dela občinskega ali javnega proračuna. Državljanom omogoča, da identificirajo, razpravljajo in prioritizirajo javne investicijske projekte in jim daje moč za dejansko odločanje o porabi javnih sredstev.

Procesi participativnega proračuna so navadno oblikovani na način, da dosežajo vključitev družbenih skupin, ki so pri tradicionalnih metodah javnega delovanja navadno zapostavljene, kot so prebivalci z nizkimi dohodki, priseljenci ali mladina. Študija primera osmih brazilskih občin, v kateri so analizirali dosežke in napake participativnega proračuna, je pokazala, da pogosto pripelje k smotrnejši porabi javnih sredstev, večji transparentnosti delovanja vladajočega telesa in njegovi odgovornosti, zvišanju stopnje sodelovanja javnosti (še posebej marginaliziranih družbenih skupin in revnejših slojev prebivalstva) ter učenju demokratičnosti in državljanstva.

Participativni proračun (PP) v splošnem obsega nekaj osnovnih korakov:

- skupnostni voditelji identificirajo prioritete porabe investicijskih sredstev in izberejo proračunske delegate (iniciatorje, oblike iniciativ in odločevalce);
- proračunski delegati razvijejo predloge porabe (iniciative) s pomočjo strokovnjakov;
- člani skupnosti glasujejo o predlogih, ki jih želijo podpreti in financirati;
- mesto ali drugo upravljavsko telo iniciatorjev samih izglasovane predloge implementira;
- mesto ali druga donatorska institucija podpre implementacijo v praksi.

ZGODOVINA PARTICIPATIVNEGA PRORAČUNA

“Od njegovega nastanka v Braziliji v poznih 1980-ih letih je bil participativni proračun pravno vpeljan v več kot 1500 mestih po celem svetu. Za temeljni uvid se zanašamo na znanstvene študije: ni dovolj govoriti le o “difuziji”, medtem ko pozabljamo, na kakšne načine se ideja z njenim kroženjem in prevajanjem

C. VIZIJA IN PONUJENA VREDNOST ZA EVROPO

D. PRAKSA UVEDBE IN RAZVOJA MEHANIZMOV PARTICIPATIVNIH PRORAČUNOV ZA MLADE

V primeru že obstoječega procesa participativnega proračuna za mlade (PPM) v nekem mestu kot tudi v primeru lokalne skupnosti, kjer bo PPM ravno uveden, je potrebno pred načrtovanjem procesa ustvarjanja in/ali razvoja upoštevati nekaj vidikov. Upoštevani naj bodo akterji, vidiki managementa projektnega cikla in časovna umeščenost participativnega procesa.

ZAKAJ ŠE POSEBEJ LOKALNO?

Četudi je bila Portugalska prva država na svetu, ki je razvila proces participativnega proračuna na državni ravni, in sicer od leta 2017, bi za PP lahko rekli, da se v splošnem kot proces rojeva in razvija na lokalni in večinoma urbani ravni. Temelječ na principu subsidiarnosti (princip organizacije, naj z zadevami upravljajo najmanjše in najmanj centralizirane kompetentne avtoritete), naj odločitve o lokalnih javnih sredstvih sprejemajo za te odločitve najbolj relevantni akterji. Medtem ko odločitve o večini lokalnih javnih sredstev sprejema izvoljeno vladajoče telo (odločevalska veja občine), katere legitimnost izvira iz odločitve prebivalcev, izražene na lokalnih volitvah, pa je lahko odločitev o delu sredstev delegirana neposredno k viru legitimnosti, k državljanom samim.

SINHONIZIRANJE PARTICIPATIVNIH PRORAČUNOV ZA MLADE Z OBSTOJEČIMI STRATEŠKIMI OKVIRJI IN DRUGIMI URBANIMI PROCESI

Proces participativnega proračuna naj ne bi obstajal brez njegove umestitve v širši kontekst. Splošne ali specifične mladinske strategije na urbani ravni dajejo dober okvir za prioritete, ki naj bi jim sledil tudi PPM. To velja tako za določene investicije v infrastrukturo, kot za širše družbene cilje in prioritete. Regionalne, nacionalne ter evropske prioritete in strateški dokumenti naj bi bili prav tako vzeti v obzir, a brez tega, da bi postali definirajoči vidik. Pred temi naj bo upoštevana skladnost z lokalnimi prioritetami.

Kjer obstajata oba procesa, splošni PP in PPM, naj bi bila pozorno in vedno upoštevana poseben odnos in interakcija med njima. Kot pojasnjeno že zgoraj, ima proces PPM nekatere velike razlike v primerjavi s procesom splošnega PP. Obstoj obeh v istem urbanem okolju lahko nudi velik prispevek k interakciji odločevalcev z javnostjo. Nadalje je PPM zmožen producirati rezultate tudi, ko tradicionalni načini interakcije, kot so javna posvetovanja ali procesi strukturiranega dialoga, ne delujejo. Če je pravilno zasnovan, ima PPM kapaciteto, da na površje izplavajo človeški potenciali, ki ležijo v mladih ljudeh, medtem ko druga orodja te kapacitete nimajo.

Obstajajo situacije, kjer splošni proces PP ni bil zmožen ustvariti nivoja vpletenosti mladih ljudi, kakršen je bil nivo vpletenosti skupin drugih starostnih kategorij. V takšnih situacijah lahko komplementarni proces PPM stimulira participacijo mladih ljudi pri zadevah, ki jih neposredno zadevajo, a lahko hkrati zvišuje njihov interes za druge urbane težave, ki se jih naslavlja skozi splošni PP.

KDAJ LANSIRATI PARTICIPATIVNI PRORAČUN ZA MLADE?

Širša analiza možnosti lansiranja procesa bi morala predhoditi vsako odločitev o vzpostavitvi PPM. Ta analiza naj vzame v obzir vidike, kot so geografsko območje in specifične kategorije mladih ljudi. Če analiza pokaže odgovore o možnostih polnomočenja mladih in zvišanja njihove participacije ter potrebo in voljo, da so mladi ljudje vpleteni v skupnostne akcije, je smiselno vzeti v obzir lansiranje PPM iniciative. Lansiranje PPM naj ne bi bila odvisna od trenutnega stanja razvoja ali stagnacije mesta. PPM lahko producira pozitivne učinke v vsakem času, saj naslavlja aktualne izzive urbanega okolja, medtem ko upošteva tako regionalne, nacionalne, evropske kot tudi globalne faktorje.

KDO SO LOKALNI AKTERJI PROCESA PARTICIPATIVNEGA PRORAČUNA ZA MLADE? KAJ SO DRUGI OSNOVNI ELEMENTI?

Proces participativnega proračuna za mlade vključuje širok razpon akterjev z relevantnim doprinosom. Nekateri akterji so kritični že do samega obstoja procesa, medtem ko drugi doprinašajo komplementarnost in nadaljno dodano vrednost za njegove rezultate in učinek.

TRIJE KLJUČNI AKTERJI: FINANČNI PODPORNICI, INICIATORJI IN ODLOČEVALCI

Da se lahko proces participativnega proračuna zgodi, morajo obstajati in prispevati trije ključni vidiki tovrstega procesa.

Kot prvo, ko naslavljamemo temo proračuna, obstaja potreba po finančnem podporniku tega proračuna. Kot drugo obstaja potreba po bazenu iniciatorjev, ki lahko sestoji iz posameznikov, skupin ali organizacij, ki pristopijo z idejami in plani v danem formatu in kontekstu. Kot tretje obstaja potreba po odločevalskem telesu, ki nudi širok dostop vsem ljudem v mestu ali nekaterim posebnim

Definiranje tipa iniciative je prav tako nadvse pomembno. Vsako upravljavsko telo, zadolženo za implementacijo PPM, naj upošteva nekaj ključnih vidikov. Tipi iniciativ definirajo, kako si upravljavsko telo ali donatorji zamišljajo s procesom podprt učinek iniciativ na ciljne skupine. Geografsko območje za implementacijo je še en vidik, ki ga je treba upoštevati. Nenazadnje, finančna alokacija za vsako posamezno iniciativo bo prav tako definirala kompleksnost ali enostavnost iniciativ, ki bodo v procesu podprte. Na primer, če proces definira, da je zgornja meja sredstev za posamezni projekt 1.000 evrov, bodo prispele iniciative manjše, medtem ko bodo pri finančni omejitvi 10.000 evrov na površje izplavale kompleksnejše iniciative. Ista omejitev bo prav tako definirala potrebo po sposobnosti posameznika ali skupine iniciatorjev, da svoj predlog implementira.

ODLOČEVALCI V PROCESU

Ključna vprašanja, ki se pojavijo pri vseh procesih PP, so, kdo se pravzaprav odločuje o predlaganih idejah in iniciativah. Tako je tudi pri procesih PPM. V obzir lahko vzamemo nekaj možnosti. Obstajajo modeli, kjer odločitve sprejemajo samo mladi ljudje v mestu, kakor so definirani s specifično starostno kategorijo, njihovo trenutno aktivnostjo (šolanje na srednji šoli ali univerzi) ali geografskim območjem mesta. Drugi model PPM predvideva odločevanje vseh meščanov in meščank.

Participacija pod starostno mejo 18 let je prav tako vredna premisleka. Obstaja vrsta držav, kjer je volilna pravica ob 16. letu starosti že vpeljana. Evropski mladinski forum prav tako promovira volilno pravico pri 16. letih. V obzir bi lahko vzeli participacijo še mlajših, če upoštevamo, da socialna omrežja dovoljujejo registracijo in aktivnost od 13. leta starosti. Kakršnakoli bo odločitev, vse zgornje je treba vzeti v obzir v kontekstu ciljev in prioritet, ki jih zasleduje vsak posamezni PPM.

Treba se je odločiti tudi o tem, kako odločevalci izrazijo svoje odločitve. Tradicionalni način volitev je ena izmed možnosti, prav tako pa je vredno upoštevati, še posebej v primeru mladih volilcev, da se njihove socialne interakcije dogajajo tudi na medmrežju, s hitro naraščajočim učinkom. Zato kakršnakoli spletna rešitev lahko prinese večji odstotek participacije kot tradicionalne metode. Seveda pa, če iniciative in volilci prihajajo iz zelo specifične starostne kategorije ali socialne situacije (na primer PPM v šolah), lahko razmišljamo o volitvah v okviru šolskih aktivnosti.

GEOGRAFSKO OBMOČJE

Nenazadnje, za uresničitev kakršnegakoli PPM obstaja potreba po geografski zamejitvi območja, v katerem se proces dogaja. Običajno so območja definirana z mejami mesta. Upoštevamo lahko tudi širše območje mesta ali posamezne četrti mesta, odvisno od prioritet mesta in specifičnih potreb posameznih območij mesta. Ob definiciji geografskega območja je treba upoštevati princip subsidiarnosti ali najnižjo raven, na kateri naj bodo odločitve sprejete.

UPRAVLJAVSKO TELO

Vsak PPM mora imeti upravljavsko telo. Obstaja več možnosti, kdo to telo lahko je. Prva in najbolj očitna možnost je, da je upravljavsko telo donator sam. Obstajajo situacije, kjer donatorji smatrajo, da niso najprimernejša organizacija za implementacijo procesa zaradi pomanjkanja časa ali znanja o participativnem proračunu. V drugih primerih iniciative za vzpostavitev procesa PPM pridejo od organizacij ali institucij, ki nimajo zadostnih finančnih resursov, da bi bili sami donatorji. Zato poiščejo donatorje (kot na primer občino) za podprejo mehanizem in zagotovijo finančna sredstva.

Kakršnakoli že situacija je, mora biti upravljavsko telo, razširjeno z izvršnim telesom, nominirano za celoten cikel procesa PPM. To telo bo imelo vlogo ustvariti celoten okvir PPM, začenši s pravili postopka, celotnim tehničnim managementom, komunikacijo, ozaveščanjem in najemanjem katerekoli posebne storitve ali izdelka, ki se potrebuje za implementacijo, vključno z dogovori o sodelovanju z iniciatorji, izbranimi skozi javno glasovanje, za implementacijo njihovih iniciativ. Upravljavsko telo je odgovorno za implementacijo in bo o rezultatih procesa poročalo različnim deležnikom. Upravljavsko telo lahko sestoji iz ene same organizacije ali odbora, sestavljenega iz predstavnikov večih organizacij, medtem ko naj izvršno delo za proces opravi ena sama pravna oseba.

OBČINA

Občina mesta lahko izpolni mnogo različnih vlog v PPM in dejstvo je, da je ena najpomembnejših deležnikov v tovrstnem procesu. Občina je lahko edini donator, kakor je dokazano z že obstoječimi dobrimi praksami v Evropi (vključno z nekaterimi mesti, ki sodelujejo v strateškem projektu COM'ON Europe). Nadalje je v mnogih primerih občina upravljavsko telo za proces, z vlogo regulatorja in tehničnega managementa za celotni cikel projekta. Tudi v primerih zunanega financiranja in managementa je vpletenost občine osnovnega pomena za ozaveščanje na urbani ravni. Nazadnje je za vsak PPM občina ena ključnih posrednih prejemnikov, saj ima proces širok razpon pozitivnih učinkov na mesto, kar je možno razširiti in pomnožiti v celotnem urbanem okolju.

MLADINSKI NVO SEKTOR

Ne glede na format, ki se tiče detajlov, mora proces PPM aktivno sodelovati z lokalnim mladinskim sektorjem, saj je ta eden najpomembnejših katalizatorjev v odnosu do mladih ljudi. Nadalje lahko PPM podpre mladinske organizacije v njihovem prizadevanju za pritegnitev in vključevanje mladih ljudi v njihove aktivnosti. Mladinske organizacije naj bodo vpletene v vseh fazah projektnega cikla tovrstnega procesa, njihova vloga v upravljavskem telesu pa je lahko visoke dodane vrednosti.

Ob tem se je pomembno zavedati, da mladinske organizacije niso edino orodje za doseganje mladih ljudi. Evropska mesta se že soočajo z dejstvom, da socialne interakcije mladih ljudi ne potekajo po običajnih, tradicionalnih kanalih. Privzeti je treba tudi druge katalizatorje.

FACILITATORJI (ALI MENTORJI)

Vsaka socialna interakcija je na koncu koncev odnos ene osebe do druge. Ker je zaupanje eden ključnih dejavnikov procesa PPM, lahko bazen facilitatorjev prinese pomembne izboljšave za ta participatorni proces. Ampak kaj je bazen facilitatorjev (oziroma mentorjev)? V osnovi je to skupina ljudi (najbolje, da mladih ljudi ali mladinskih delavcev), ki že imajo ali se učijo veščin neposredne interakcije s posamezniki ali skupinami mladih ljudi. Njihova vloga v procesu je podajati zlahka razumljive informacije o PPM in o možnostih dostopa mladih do tega procesa. Facilitatorji bodo imeli tudi ključno vlogo pri asistenci in pomoči iniciatorjem pri razvoju njihove prvotne ideje in njene transformacije v konkretni predlog za iniciativo v skladu z zahtevami in pravili postopka. Facilitator lahko tudi uči mlade ljudi, kako uporabljati raznolike komunikacijske kanale za promocijo svojih idej, vključno z družabnimi omrežji. Nenazadnje je vloga facilitatorja ključna za asistenco pri implementaciji predlagane in izglasovane iniciative. Facilitator deluje kot mentor ter podaja roko vsakemu iniciatorju, ki potrebuje ali prosi za pomoč. Bazen facilitatorjev (oziroma mentorjev) pomeni eno ključnih orodij za pritegnitev in vključevanje mladih ljudi v PPM.

MEDIJI IN DRUŽABNA OMREŽJA

Statistike kažejo na dejstva, da mladi ljudje v majhni meri uporabljajo tradicionalne medije. Obenem ne gre zanemariti vloge množičnih medijev na lokalni ravni. Lokalni medijski akterji imajo vitalno vlogo pri ozaveščanju o PPM med vsemi starostnimi in socialnimi kategorijami prebivalcev mesta. Še posebej v primeru formata, kjer za iniciative glasujejo vsi prebivalci, promocija skozi tradicionalne medije daje procesu legitimnost skozi široko participacijo vseh socialnih kategorij pri odločevanju. Stranski učinek aktivne vpletenosti medijev je tudi zvišano zavedanje med novinarji o pozitivnih učinkih participatorne demokracije za mesto.

V tej perspektivi naj bodo družabna omrežja upoštevana z gledišča ključnih ljudi in narekovalcev trendov, ki imajo veliko število sledilcev. V obzir je prav tako vredno vzeti popularne skupine na družabnih omrežjih.

DRUGI KATALIZATORJI V PROCESU PPM

Ekosistem mesta gosti širok razpon drugih akterjev, ki lahko igrajo vlogo v PPM, četudi zgoraj niso bili neposredno omenjeni. Šole in univerze, zasebna podjetja in mreže takšnih entitet, lokalne javne institucije z delom, ki zadeva mlade ljudi, kulturni prostori in centri, NVO za starejše občane z relevantnim delom na področju mladine – vsi ti lahko prispevajo k uspešnemu PPM. Odločitev upravljalškega telesa je, kako izbrati najboljše partnerje za posamezni PPM v odvisnosti od raznolikih karakteristik, ki so predstavljene v tej Beli knjigi.

MANAGEMENT CIKLA V PROJEKTU SPLOŠNEGA PARTICIPATIVNEGA PRORAČUNA IN V PROJEKTU PARTICIPATIVNEGA PRORAČUNA ZA MLADE

PRIPRAVLJALNI UKREPI: OBLIKOVANJE OKVIRJA

Pravila postopka za vsaki participativni proračun so najpomembnejši dokument, ki postavlja celotni okvir mehanizma, od prvega trenutka njegove oznanitve, do zadnjega trenutka implementacije in poročanja. Pravila opisujejo vse korake implementacije celotnega procesa ter detajlno definirajo mnoge tehnične aspekte v poteku celotnega cikla.

Pravila postopka naj ne bodo edini uradni dokument za oblikovanje in implementacijo PPM. Kdorkoli že je vir financiranja procesa, o vzpostavitvi PPM v mestu mora obstajati uradna odločitev. V primeru občine mora biti odločitev o finančni alokaciji ali odločitev o namenu organizacije procesa PPM sprejeta, preden je proces sam lansiran v javnosti.

Pravila postopka definirajo proces, ob tem pa mora obstajati širok razpon orodij, ki podpirajo implementacijo in so vzpostavljena v fazi planiranja. Različni obrazci in vodniki, pojasnjevalni materiali, enotna znamka in vizualna identiteta so vsi v službi namena za zlahka prepoznaven in dostopen proces participativnega proračuna. Če je v katerikoli fazi PPM uporabljan spletni format, mora biti tehnična platforma za podporo tem fazam vzpostavljena in testirana pred uporabo.

Snovanju pravil postopka naj predhodi poglobljena analiza o možnostih implementacije procesa v pravem trenutku in ob pravem času. Takšna analiza bo priskrbelo tudi argumente za utemeljitev, ki pojasnjuje, zakaj se PPM rojeva ali nadaljuje ter razvija glede na pretekle izkušnje in rezultate.

IMPLEMENTACIJA PROCESA PPM: IZBIRA INICIATIV

Polnomočenje iniciatorjev, generiranje iniciativ in omogočanje, da se skupnost sama odloča o razpoložljivem proračunu na participatorni način, so najpomembnejši vidiki vsakega participativnega proračuna. Najpomembnejši koraki implementacije so naslednji:

- **INFORMIRANJE CILJNIH SKUPIN:** prva stopnja PPM procesa je obvestiti ciljne skupine o ideji tega participatornega procesa, o njegovih razvojnih stopnjah in vseh drugih vidikih, ki se tičejo mladih ljudi, ki jih imamo v mislih. Informiranje naj bo izvedeno na najširši

način z uporabo vsakega možnega komunikacijskega kanala. Pri tem je treba poudariti tudi, da bodo množični mediji in orodja družabnih omrežij informiranje pomnožili skozi medsebojno deljenje informacij. Prisotnost v šolah in neposredna komunikacija z mladimi ljudmi v njihovih običajnih okoljih je nadvse pomembna pri ozaveščanju o procesu. Koncentrirano in družno prizadevanje vseh deležnikov, vpletenih v fazo planiranja, prinaša visoko dodano vrednost pri transformiranju ključnih vidikov v viralna sporočila.

- **POSVETOVANJA S CILJNIMI SKUPINAMI:** kot posledica informacijskih prizadevanj v odnosu do ciljnih skupin, nam posvetovalno obdobje daje čas za neposredno interakcijo o potrebah in kako lahko na te potrebe odgovorijo mladi ljudje sami na način različnih iniciativ, dogodkov, storitev ali preureditev urbanih prostorov. Ta razvojna stopnja je nujna za ustvarjanje prave miselnosti za kasnejše stopnje v procesu, kjer bodo teoretični predlogi transformirani v aktivno delovanje mladih ljudi. Posvetovanja se v praksi lahko izvajajo z uporabo različnih orodij, tehnik ter tudi spletnih formatov. Vloga facilitatorjev (oziroma mentorjev) postaja med to stopnjo vse pomembnejša.
- **VKLJUČITEV INICIATORJEV:** ta razvojna stopnja dosedanja prizadevanja popelje dalje skozi omogočanje iniciatorjem (kakor so definirani s pravili postopka), da postanejo aktivni in predlagajo iniciative. Je nekakšna uradna registracija iniciatorjev, ki je lahko obenem spletna. Ta stopnja se tiče transformacije pasivnega interesa za PPM v aktivno vključitev, kjer se lahko razprave in teoretske debate prelevijo v konkretne predloge. Prav tako pomeni neke vrste transformacijo vključitve v odgovornost, ko mladi ljudje predvidevajo tudi svojo pripravljenost za implementacijo predlaganega, če bo javnost njihove iniciative smatrala za dobre priložnosti za zamišljeno geografsko območje (mesto, soseska, šola, itn.).
- **SODELOVANJE ZA OBLIKOVANJE NAJBOLJŠIH MOŽNIH INICIATIV:** ta korak se osredotoča na razširjanje in splošni odprti pristop do vseh iniciativ. Proces lahko facilitira povezave med različnimi iniciativami in skupinami iniciatorjev pri iskanju skupnih imenovalcev ter ponuja boljše rešitve za identifikacijo potreb mladih ljudi ali celotne skupnosti. Ta stopnja lahko zagotovi boljšo umeščenost iniciativ v družbo, kar pripelje tudi do širšega prepoznavanja v javnosti. Povezane iniciative imajo tudi večjo možnost, da jih javnost izvoli v času stopnje opolnomočenja.
- **OPOLNOMOČENJE LJUDI:** ta, zadnja razvojna stopnja, se tiče premestitve končne odločitve v roke javnosti. Je stopnja, kjer so o iniciativah, predlaganih s strani mladih ljudi, izražene preference javnosti kot odločevalke (kakor je definirana s pravili postopka). Ne glede na privzeti format mora imeti javnost širok dostop do informacij o načinih, kako lahko izrazi svoj glas in o iniciativah, o katerih odloča. Navadno pri participativnih proračunih proces odločevanja traja daljše časovno obdobje, na primer tri tedne ali mesec dni.

V komunikacijskem procesu naj bo pozornost posvečena tako procesu kot celoti kot tudi individualnim aktivnostim in stopnjam. Poseben fokus je treba ohraniti na uporabi zlahka razumljivega jezika, saj komunikacija cilja posebej na mlade ljudi kot iniciatorje na specifičnih geografskih območjih ter javnost, vključeno v odločevanje. Četudi pravila postopka zagotavljajo osrednji upravljavski dokument PPM, mora biti ta preveden v kampanje, ki dostavljajo enostavna sporočila in pojasnjevalne smernice o tem, kako dostopati do posameznih stopenj. Visoko kakovostna, najraje mladostna vizualna identiteta, pomaga pri ustvarjanju pozitivnega odnosa mladih ljudi kot tudi drugih generacij in kategorij do mladih ljudi. Dodaten skupni PR in komunikacija sta lahko omogočena in izvajana še posebej skozi institucionalne mreže za bolj podrobno informiranje o različnih, kompleksnejših plasteh procesa.

NUJNI FAKTORJI USPEHA PPM

Obstajajo nekateri nujni vidiki, brez katerih proces participativnega proračuna za mlade ljudi v mestu ne bo uspel. Ti so:

- **GRAJENJE ZAUPANJA:** PPM se tiče predvsem grajenja zaupanja do inovativnega procesa, katerega cilj je uvajanje dodatnih participatornih oblik interakcije med člani skupnosti. Višje zaupanje družbe do njenih institucij in posameznikov prinaša dobro vero v odnosu do novih iniciativ in predlogov v vseh sektorjih. Zgrajeno zaupanje omogoča primerno vzdušje do socialnih inovacij, ki prihajajo od spodaj navzgor, a tudi do tistih, ki prihajajo od zgoraj navzdol. Brez zaupanja bo PPM spodletel in lahko nadalje segregira skupnost ter pomeni še večje nezaupanje, še posebej do sposobnosti mladih ljudi za generiranje pozitivnih sprememb v družbi.
- **USTVARJANJE LASTNIŠTVA:** uspešni PPM ne obstaja brez občutka lastništva na več ravneh. PPM postane aktivni in sprejeti proces, ko mladi ljudje čutijo, da je to, kar so ustvarili in implementirali, tudi njihovo, medtem ko prinaša dodano vrednost na mikro ravni skupnosti, na katero so ciljali, in urbanega ekosistema samega. Mladi ljudje bodo dobili nadaljnjo motivacijo, če se jim dopusti in pomaga pri uresničevanju svojih idej in načrtov. Nadalje bo občutek lastništva ustvarjen na ravni javnosti, če bodo priča svojim izbiram in odločitvam, ki so sprejete in vzete v obzir skozi take vrste proces.
- **VKLJUČEVANJE RAZLIČNIH AKTERJEV IZ SKUPNOSTI:** poudariti je potrebno, da se PPM ne tiče samo mladih ljudi, čeprav naslavlja njihove potrebe in želje. PPM je mnogo več, povezuje različne generacije, je interdisciplinaren, je medsektorski in povezuje ljudi, ki navadno niso v aktivni interakciji. PPM je neke vrste oblika za pospeševanje pretoka krvi v mestu, način za zvišanje participacije in način, ki prispeva k podjetniškemu, aktivnemu odnosu celotne skupnosti skozi njene posameznike in organizacije. Kljub temu pa, če nam ne uspe vplesti različnih sektorjev, PPM ne bo imel pričakovanega učinka in dosega v celotni skupnosti geografskega območja, ki ga imamo v mislih.

- **GRAJENJE LEGITIMNOSTI SKOZI MNOŽIČNO PRISOTNOST V JAVNOSTI:** vsak odločevalski proces postane v skupnosti sprejet, če izvira iz prav tako sprejete legitimnosti. V primeru PPM lahko legitimnost zagotavlja visoka volilna udeležba in visoka udeležba ljudi, vključenih v različnih fazah. To število dokazuje, da odločitev predstavlja voljo velikega deleža ciljne skupine, kakor je definirana s pravili postopka, in ko, še posebej v primeru občine, donator pristaja na odločitev, v resnici sprejme voljo ljudi. Pomanjkanje legitimnosti lahko po drugi strani vodi do splošnega nezaupanja v participatorne procese, kar lahko pripelje do oddaljenosti državljanov od tematik v skupnem interesu dela ali celote urbanega območja
- **MONITORING IN KOMUNIKACIJA O REZULTATIH PO IMPLEMENTACIJI V PROCESU PODPRTIH INICIATIV:** čeprav je najpomembnejši del PPM odločevanje o finančnih alokacijah, je pomembno osvetliti, kako je ta odločitev izvedena v praksi. V tem primeru je nadvse pomembno obvestiti ljudi, vpletene v končno odločitev, o tem, kako se je ta materializirala skozi implementirane iniciative. To prizadevanje upravljavskega telesa bo prineslo dolgoročno sprejetje PPM, če se ta ponovi večkrat ali razširi na več socialnih ali starostnih kategorij, sosesk ali z območja mesta še na regijo. Ustrezna diseminacija prinaša dodatne pozitivne učinke, kot so široka sprejetost PPM pri donatorjih in drugih ključnih akterjih. Ustvarja tudi premise za širšo vpletenost mladih ljudi ter javnih in zasebnih partnerjev v prihodnjih izdajah procesa. Pomanjkanje dostopnih rezultatov, ustvarjenih s podprtimi iniciativami, lahko ustvari občutek odvečnosti procesa participativnega proračuna.

KOLIKO STANE PARTICIPATIVNI PRORAČUN ZA MLADE?

KDO LAHKO FINANCIRA PROCES PARTICIPATIVNEGA PRORAČUNA ZA MLADE?

Da lahko proces participativnega proračuna pomeni le proces odločevanja o javnih in še posebej lokalnih sredstvih, je mispercepcija. Kot nakazuje že ime, je bistvo participativnega proračuna to, da je proračun razdeljevan na participatorni način. Vsaka javna institucija (lokalna, regionalna, nacionalna, evropska) in zasebno podjetje ali skupina zasebnih podjetij se lahko odloči za polnomočenje določenih publik skozi finančno alokacijo na participatorni način. Nadalje obstaja možnost, da skupnost ali posamezniki ustvarijo bazen finančnih virov, o porabi katerih se ne odločujejo sami, temveč v odločevanje vpletejo širšo skupino posameznikov. Edini pomembni vidik je ta, da kdorkoli financira PPM, odločitve o tem, kaj bo financirano in kaj ne, ne sprejema sam.

KAKŠNA JE IDEALNA VELIKOST PROCESA PPM?

Idealne velikosti ni. Upravljavsko telo naj vedno vzame v obzir vprašanje: koliko iniciativ naj dobi podporo? Kako velike naj bodo iniciative? Na zadnje vprašanje se lahko odgovori z omejitvijo višine stroškov posamezne iniciative navzgor.

Drugi pristop je seveda možen z vidika že alociranega proračuna. V tem primeru vzamemo v obzir celoten proračun v primerjavi z najmanjšim številom podprtih iniciativ kot tudi dodatne stroške za upravljanje celotnega procesa (gl.sp.). Vsi ti vidiki bodo prav tako definirali zgornjo finančno mejo posamezne iniciative.

Z večletnim ponavljanjem procesa PPM lahko upravljavsko telo že natančno pozna dinamike procesa na lokalni ravni in lahko glede na svoje lastne pretekle izkušnje razvije izboljšave v primerjavi s prejšnjimi edicijami.

KATERE DRUGE VIDIKE FINANČNEGA MANAGEMENTA UPOŠTEVATI?

Celoten proračun procesa PPM vedno znaša več, kot je znesek financiranja iniciativ, ki so jih mladi ljudje neposredno predlagali. Da bi dosegli potrebni uspeh faktorjev participativnega proračuna, mora upravljavsko telo zagotoviti primerni management, monitoring in ozaveščanje o procesu skozi komunikacijo med vsemi ključnimi akterji. Zato je ob planiranju managementa takšnega procesa treba vzeti v obzir vse vidike tehničnih in človeških virov, ki so potrebni za implementacijo celotnega projektnega cikla.

Ko načrtujemo stroške PPM, naj bodo vzeti v obzir sledeči vidiki (seznam vseh morebiti nastalih tipov stroškov ni izčrpen):

- splošni stroški človeških virov za management procesa PPM, vključno s poročanjem donatorjem (javni, privatni donatorji ali skupnost podpornikov);
- splošni stroški človeških virov za informiranje, ozaveščanje in facilitiranje posameznikov ali skupin mladih ljudi, ki ideje predlagajo;
- splošni stroški človeških virov za monitoring izbranih iniciativ in asistenco posameznikom ali skupinam mladih ljudi med implementacijo;
- splošni stroški komunikacije in diseminacije celotnega projektnega cikla PPM;
- tehnični stroški koordinacije procesa (podajanje informacij in, izbirno, management procesa spletnega predlaganja in odločevanja)
- tehnični stroški managementa podpore v procesu implementacije podprtih iniciativ.

NEPOSREDNO ALI POSREDNO FINANCIRANJE ZA INICIATIVE?

Tudi to temo lahko naslovimo skozi različne pristope. Poglavitno vprašanje, o katerem se moramo odločiti, je, če bo za financiranje implementacije iniciativ potekala direktna finančna transakcija ali ne.

Če bo potekala, moramo preveriti pravne podlage tega, kako lahko iniciator (posameznik ali skupina) prejme financiranje iz finančnega vira PPM. Obstajata dve možnosti. Če pravna oseba (NVO, šola) sprejme odgovornost za zagotovitev pravne podlage, lahko financiranje sprejme ta oseba neposredno. Če pa bo prejemnik financiranja neformalna skupina, lahko odgovornost za prejem sredstev sprejme predstavnik skupine (oziroma katerikoli njen član) pod določenimi pogoji, ki se definirajo v pogodbi o financiranju.

Seveda obstaja še ena možnost, pri kateri ni neposredne finančne transakcije med upravljavskim telesom in prejemnikom oziroma iniciatorjem. V tem primeru je zelo pomembno, da definiramo, kako lahko iniciator definira in predstavi potrebe za implementacijo predlagane iniciative in kako bodo natančne potrebe za vire kvantitativno in finančno ovrednotene. Če se odločimo za to možnost, lahko centralizirano razdeljevanje dobrin in storitev nudi upravljavsko telo ali donator, medtem ko iniciatorji prejmejo kupljene dobrine in storitve 'in-kind'.

V vsakem primeru je pomembno, da upravljavsko telo PPM predstavi natančno obliko in metodo podpore že na začetku procesa (ko lansira poziv za iniciative).

E. KAKŠNE UČINKE LAHKO PARTICIPATIVNI PRORAČUN ZA MLADE PRINESE EVROPI?

V kontekstu doprinosov, izraženih v tej Beli knjigi, je participativni proračun zmožen ustvarjati učinke ne le na lokalni, temveč tudi na regionalni, nacionalni, evropski in globalni ravni.

UČINEK NA LOKALNI RAVNI

Paleta argumentov za oblikovanje in implementacijo procesov participativnih proračunov je široka. Obenem obstaja močan argument za posvečene procese PP za mlade oziroma PPM. Širok spekter učinkov v mestu obsega:

- **Srečnejša, močnejša skupnost:** kot izpostavljeno v aspektih, ki se tičejo konteksta nastanka te Bele knjige, moramo vlogo mladih v urbanem razvoju meriti ne le skozi ekonomske aspekte, temveč v širšem smislu skozi kvaliteto življenja prebivalcev urbanega okolja. Proces PPM lahko prispeva k splošnemu pozitivnemu dožemanju mesta in njegovih skupnosti zaradi dejstva, da so ideje in predlogi mladih ljudi slišani ter nadalje, da so najboljše ideje, po mnenju javnosti kot glavne odločevalke v procesu, implementirane s strani mladih ljudi samih.
- **Opolnomočene in samozadostne mladinske skupnosti:** ta učinek lahko pripelje do močnejšega NVO sektorja, kot tudi do večjega števila mladih ljudi, ki so aktivni v svoji skupnosti ter višjega nivoja vpletenosti mladega posameznika. Z vzpostavljanjem zlahka dostopnih mehanizmov, skozi katere lahko skupine mladih ljudi uresničujejo želje po prispevku v svojih mikro skupnostih, se lahko zviša tudi povezanost skupnosti same. Nenazadnje lahko PPM vpliva na podjetniški odnos mladih ljudi, kar lahko vpliva na njihovo odprtost do samozaposlovanja in pozitivni odnos do ustvarjanja lastnih podjetij.
- **Večje medsebojno zaupanje ter spoštovanje med mladimi državljani in lokalno skupnostjo:** uspešen participativni projekt kakršnekoli vrste omogoči znatno izboljšanje v interakciji in kooperaciji med mladimi ljudmi, njihovimi organizacijami in javnimi avtoritetami, kot je bilo dokazano z mnogimi iniciativami programov Evropske prestolnice mladih in komplementarnih iniciativ. Gradi zaupanje, ki ima pozitiven učinek na prihodnje iniciative, predlagane s strani mladih ljudi in na sodelovalne pristope pri načrtovanju vizij, strategij ter akcijskih načrtov z učinkom na mlade ljudi.
- **Povišano medsebojno zaupanje ter spoštovanje med mladimi državljani in drugimi državljani:** temeljni rezultat je čutiti pri tem, kako druge generacije dojemajo prispevek mladih ljudi k družbi. Ker so mladi ljudje po večini dinamični transformatorji procesov v mestu, je odobravanje njihovega učinka ključno za ohranjanje enotnosti urbane družbe. Kot v večini takšnih primerov se ti odnosi tičejo ohranitve napram napredku, ohranjanja istega stanja napram inovacijam, pri tem pa proces PPM pomaga pri iskanju pravišnjega ravnovesja pri definiranju najustreznejšega pristopa, ki je sprejemljiv za vse

generacije urbane skupnosti. To pripelje do vzajemnega zaupanja in sodelovanja pri izboljševanju kvalitete življenja državljanov.

- **Skupna vizija in skupna odgovornost:** kot posledica vzajemnega zaupanja, ki se skozi ta proces gradi, se vzpostavijo boljši pogoji za skupno razumevanje tega, kako si različne generacije in socialne kategorije zamišljajo prihodnost svojega mesta in kaj so skupne točke, o katerih se vsi lahko strinjajo. Te skupne aspekte je možno ugotoviti in vključiti v prihodnje strategije in akcijske načrte občine.
- **Povečana socialna kohezija in inkluzivnost med mladimi ljudmi:** PPM mehanizem nudi realne rešitve za mlade ljudi pri druženju ne le z vedno istimi ljudmi iz svojega okolja, kot je zaprti krog prijateljev, sošolcev in znancev na družbenih omrežjih, ampak tudi z drugimi skupinami mladih ljudi, s katerimi se navadno ne srečujejo in z njimi niso v interakciji. To lahko omogoči manj atomizirano mladinsko družbo v mestu.
- **Razvite veščine in znanje za aktivno državljanstvo in podjetniško naravnost:** vključevanje v proces participativnega proračuna za mlade ljudi kot iniciatorje daje trajno izkušnjo tega, kako misliti rešitve svojega socialnega okolja in kako transformirati idejo v plan. Mladim ljudem omogoči misliti, zakaj je ideja dobra in za koga je dobra. Med implementacijo ideje – če izbrani mladi ljudje dobijo relevantne izkušnje o tem, kako idejo udejanjiti (vključno z managementom in komunikacijskimi veščinami) – pa jim omogoči kritično razmišljanje o uspešnosti (ali neuspešnosti) ideje. Vključevanje v tovrstni proces ustvari pogoje za bolj aktivno civilno angažiranje kot tudi bolj podjetniško vedenje skozi možnost za organiziranje iniciative, njeno udejanjanje z dodano vrednostjo za ekonomijo in družbo in aktivno razmišljanje o tem, kako izboljšati svoje ekonomsko in socialno okolje.
- **Občutek ponosa in dosežka:** vključenost v participativni proračun kot iniciator, biti izvoljen in priznan s strani družbe in biti nato zmožen implementirati svojo predlagano idejo, prispeva k notranjemu občutku zadovoljstva, ki je povečan z občutkom ponosa.
- **Participativno upravljanje, participatorna demokracija:** PPM razširja in konsolidira vlogo participatorne demokracije kot orodja, komplementarnega reprezentativni demokraciji na urbani ravni. Participatorna demokracija nudi orodje hitrega in takojšnjega angažmaja z državljani ter razširja spekter vpletenosti državljanov v odločevanje. Kot rezultat je opolnomočena tudi reprezentativna demokracija s stališča dejstva, da državljani ozaveštujejo, da se vse odločitve o mestu ne morejo sprejemati skozi participativne metode, a da je vpletenost v odločevanje zanje pomembno, medtem ko obenem volijo lokalne predstavnike. Po drugi strani participatorna demokracija razširja odgovornosti političnih strank in izvoljenih predstavnikov za svoje odločitve.
- **Odgovornejše in bolj transparentno odločevanje:** proces PPM sam ustvarja večjo pozornost državljanov pri drugih odločitvah lokalnih odločevalcev. To odločevalcem koristi pri dosegu do publik tudi izven volilnih kampanj in v primeru PPM še posebej pri stiku z mladimi ljudmi.

- **Bolj deliberativna kultura in občutek partnerstva ter lastništva med mladimi ljudmi:** prava pot za aktivno vpletenost mladih ljudi pri razpravljanju in skupnih odločitvah je skozi visoko stopnjo občutka lastništva. Proces PPM ta občutek omogoča v smislu, da so predlogi mladih ljudi zares njihovi, in da medtem, ko so njihovi, tudi prispevajo k življenju njihove skupnosti. Na ta način "moje" postane "naše", brez da bi se katera ob obeh komponent izgubila. Nadalje se skozi povezave med skupinami mladih ljudi pri združevanju katerih njihovih iniciativ goji kultura sodelovanja in partnerstva ter večje zavedanje o prispevanju skupnih rešitev. Skozi deliberacijo postane močnejše lastništvo skupnosti realnost.
- **Trajnostne odločitve in politike, večje zavedanje in odobravanje odločitev o javnih politikah med mladimi ljudmi:** uspešno implementirani procesi PPM ustvarijo pogoje za višji interes mladih ljudi tudi za druge odločitve in javne politike, ki se jih tičejo ter za druge relevantne teme v mestu. Omogoči širši interes za javne politike in teme, medtem ko mlade opolnomoči za sodelovanje pri drugih odločevalskih procesih, kot je splošni PP ter lokalne, regionalne, nacionalne in evropske volitve.
- **Sodelovalni razvoj skupnosti:** medtem ko ta učinek ni takojšen, je reprezentativni razvoj skupnosti lahko razširjen s sodelovalno komponento, kjer so deli javnih odločitev v mestu delegirani javnosti, državljanom samim. Če se mladi ljudje čutijo del tega procesa, bodo imeli nadaljnji vzgib, da ostanejo in prispevajo k razvoju svojega mesta, medtem ko čutijo, da lahko ostanejo doma, in da tudi mesto za njih skrbi.

UČINEK NA REGIONALNI/ NACIONALNI RAVNI

Lokalno implementiran participativni proračun za mlade ima lahko učinke tudi na regionalni in nacionalni ravni. Na regionalni ravni generira več kohezije v planiranju in uresničevanju regionalnih razvojnih strategij, še posebej na področju urbane regeneracije in kvalitete življenja državljanov. Nadalje lahko PPM nagovori posamezna vprašanja regije, kjer lahko v sodelovanju mesto in okoliške naselbine naslovijo posamezne aspekte, kot so mobilnost mladih ljudi in njihov dostop do javnih storitev. PPM zagotavlja zelo dober zemljevid potreb, ki so lahko učinkoviteje rešljive na regionalni ravni.

Učinek PPM na nacionalni ravni se lahko vzpostavi še posebej skozi njegov učinek na nacionalne politike. Glede na to, da je mladina nacionalna prioriteta v EU, se lahko na nacionalni ravni začrta večino relevantnih politik. Učinek med lokalnim in nacionalnim je lahko baziran na recipročnosti, kjer lokalna izkušnja prinaša uvid in surove podatke o aktivni participaciji mladih ljudi, medtem ko nacionalna raven politik lahko prinese okvirje, smernice in orodja za ustvarjanje, razvoj in konsolidiranje tovrstnih procesov v vse več urbanih naseljih.

UČINEK NA EVROPSKI RAVNI

Mnoštvo procesov participativnega proračuna za mlade ljudi v evropskih mestih bo pomagalo pri uveljavljanju participatorne demokracije kot komplementarnega orodja pri aktivnem vključevanju mladih ljudi na kontinentalni ravni ter pri njihovem prepričanju, da lahko imajo realen glas pri prihodnosti Evrope, in da lahko to počnejo na aktiven način. A PPM lahko proizvede še nekaj več, še posebej v miselnosti drugih, kakor mladih ljudi. Zaupanje v sposobnost mladih za oblikovanje, inoviranje in spremembe v družbi bo znatno naraslo. Nazadnje lahko pripelje do spremembe pristopov v povezavi s strahom, da prihodnje generacije ne bodo sposobne vzeti stvari v svoje roke, in da morajo zanje skrbeti starejše generacije.

Znotraj Evropske unije bo širok razpon procesov participativnega proračuna za mlade ljudi prinesel izčrpne podatke in povratne informacije trenutnemu dojetanju okolja mladih ljudi, njihovih potreb in zavez za izboljšanje življenja v evropskih mestih. Kot kompaktna enota je lahko Evropska unija globalna vodja v odzivih, prilagoditvah ter izboljšanju in inovaciji v politikah na podlagi teh potreb in želja, ne le na področju mladine, temveč na vseh področjih, saj vsa vzpostavljajo prihodnost kontinenta.

UČINEK NA GLOBALNI RAVNI

Participativni proračun za mlade, implementiran po vsem svetu, bo prispeval k bolj organskemu sobivanju mladih ljudi in njihovih mest. PPM ustvarja kanale, skozi katere imamo dostop do vselej spreminjajočih se potreb mladih ljudi v vsakem trenutku. PPM identificira dva ključna vidika, ki se tičeta mladih ljudi: njihove potrebe in njihove želje. Prvi vidik ima zelo pozitiven učinek pri definiranju strategij in akcijskih načrtov, ne le na lokalni, temveč tudi na globalni ravni, saj lahko opazujemo specifične in tudi splošne vidike teh potreb na komparativni bazi. Obenem drugi vidik prinaša realistični uvid v to, kako so lahko mlade generacije aktivni del procesov družbenih inovacij po svetu. Gre za to, kako globalna družba gleda na mlade ljudi in kako mladi ljudje gledajo na globalno družbo kot celoto.

Nenazadnje bo imel globalni učinek procesov PPM pozitiven učinek tudi na oblikovanje vizije naše skupne prihodnosti. Obstajata dve možnosti: ali bodo starejše generacije poskusile definirati to vizijo za prihodnje generacije (in bodo pri tem zgrešili tiste, mlade ljudi, za katere se ta vizija ustvarja) ali pa bodo spremenile svoj odnos z vključevanjem mladih ljudi od samega začetka. Prva možnost je morda lažja, a je manj trajnostna. Druga lahko prispeva k bolj organski viziji prihodnosti, ki temelji na skupno dogovorjenih principih. Globalna zgodba PPM se lahko tiče načinov, kako globalna skupnost daje poudarek na prizadevanja, da misli skupaj z umom in srcem mladega človeka in kako mu služi. Obstaja še en vidik, ki daje vrednost temu procesu: identificira potrebe in želje na 'grassroots' ravni, jih poveže, vzpostavi korelacije najprej na regionalni, nato na nacionalni, kontinentalni ravni, kar pripelje do globalnega gledišča, ki izvira prav z zelo lokalne ravni.

F. VAŠ NAČRT ZA PARTICIPATIVNI PRORAČUN ZA MLADE V VAŠEM MESTU

Created in the framework of the project entitled COM'ON Europe, European Platform of Participatory Budgeting for Youth with the support of the Erasmus+ Programme, Key Action 2, Strategic Partnerships for Youth.

Created in the framework of the Network of European Youth Capitals.

Consortium leader:

Grupul PONT (PONT Group), Cluj-Napoca, Romania

Partners:

Citta di Torino, Italy
Fundação Bracara Augusta, Braga, Portugal
Mladinski kulturni center, Maribor, Slovenia
UNESCO Youth Club Thessaloniki, Thessaloniki, Greece
Association "Varna European Youth Capital", Varna, Bulgaria
Camara Municipal de Cascais, Cascais, Portugal

Contributors:

András Farkas, Andrei Popescu, André Dantas, Babis Papaioannou, Carlos Santos, Claudia Fernando, Mauro Capella, Miguel Narciso, Mircho Hristov, Nina Roškar, Oana Almășan, Őrs Szokolay, Réka Kisgyörgy, Sergey Petrov and Željko Milovanović

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

